

Warszawa, dnia 19 listopada 2020 r.

Komunikat FOR 38/2020:

Sejmowa uchwała ws. negocjacji unijnego budżetu pełna przekłamań

- **19 listopada większość parlamentarna (postowie KP PiS i Kukiz'15), w reakcji na zapowiedź premiera Mateusza Morawieckiego wyrażoną dzień wcześniej, przyjęła uchwałę „wspierającą działania Rady Ministrów w zakresie negocjacji budżetowych Unii Europejskiej”**
- **W uchwale postowie przywołują górnolotnie brzmiące stwierdzenia o suwerenności Polski oraz nawołują do poszanowania równości państw członkowskich Unii i pewności prawa w kontekście mechanizmu „pieniądze za praworządność”, powołując się na zasadę praworządności wynikającą z prawa Unii oraz Konstytucji RP**
- **Mimo podniosłego tonu uchwała zawiera liczne przekłamania dotyczące propozycji powiązania wypłaty funduszy unijnych z przestrzeganiem praworządności, oceny zmian wprowadzonych przez większość rządzącą w wymiarze sprawiedliwości oraz zasad członkostwa Polski w Unii**

19 listopada, w odpowiedzi na wyrażoną dzień wcześniej zapowiedź Prezesa Rady Ministrów, większość sejmowa (PiS i część Kukiz'15) podjęła [uchwałę](#) „wspierającą działania Rady Ministrów w zakresie negocjacji budżetowych Unii Europejskiej”. Motywem przyjęcia tej uchwały są trwające negocjacje nad wieloletnimi ramami finansowymi (na podstawie których przyjmowane są roczne budżety) oraz pakiet aktów prawnych, w tym tzw. fundusz pocovidowy i rozporządzenie o powiązaniu wypłaty funduszy unijnych z praworządnością.

W szczególności ten ostatni mechanizm budzi zastrzeżenia ze strony polskiego rządu. Premier, jako członek Rady (dawniej Rady Unii Europejskiej), nie może samodzielnie zawetować rozporządzenia „pieniądze za praworządność”, gdyż do jego przyjęcia wymagana jest większość kwalifikowana. Wobec tego zapowiada on – podobnie, jak rządzący – odrzucenie wieloletnich ram finansowych lub pocovidowego funduszu Next Generation EU. Aby wesprzeć premiera w tych dążeniach, Sejm postanowił przyjęć specjalną uchwałę wyrażającą poparcie wobec Rady Ministrów.

Komentowana uchwała, w pierwszych zdaniach, zawiera górnolotnie brzmiące stwierdzenia o suwerenności Polski (której nikt nie kwestionuje), o przestrzeganiu przez Polskę zasad państwa prawa (w tym

przypadku jest już więcej wątpliwości¹) oraz wskazuje na konieczność przestrzegania przez Unię zasady równości wobec państw członkowskich – powołując się na unijne traktaty i Konstytucję RP. Zachęcające stwierdzenia błędne jednak w zestawieniu z dalszą częścią uchwały.

W kolejnych zdaniach większość sejmowa stwierdza, że organy Unii (w domyśle Komisja Europejska) wielokrotnie naruszały zasadę niedyskryminacji państw członkowskich, stwierdzając że „reformy” (a tak naprawdę zmiany) w polskim wymiarze sprawiedliwości naruszały prawo Unii – przy braku reakcji wobec rzekomo analogicznych przepisów w innych państwach. Sejm nie wskazuje jednak żadnych konkretnych przypadków zmian w przepisach innych państw członkowskich. Powoływanie się przez izbę niższą na art. 32 Konstytucji RP, w którym wyrażono zasadę niedyskryminacji, jest z gruntu błędne, gdyż dotyczy on praw i wolności człowieka, a nie państwa jako takiego.

Co więcej, Komisja Europejska, jako „strażnik traktatów”, ma obowiązek reagować na każdy przypadek naruszania prawa Unii, niezależnie od tego, w którym państwie członkowskim ono nastąpiło, wobec czego zarzut naruszenia zasady równości państw jest niewłaściwy. Gdyby bowiem Komisja miała wszczynać postępowania w ten sposób, że – w celu zachowania zasady równości – najpierw zajmuje się jednym państwem, a następnie kolejnym, wiele z nich mogłoby uniknąć odpowiedzialności i w międzyczasie nadal łamać prawo Unii. Jak stwierdził Trybunał Sprawiedliwości, państwo członkowskie nie może powoływać się na ewentualne naruszenia prawa Unii przez inne państwo w celu usprawiedliwienia swojego własnego uchybienia². To podstawowa zasada prawa międzynarodowego i krajowych porządków prawnych. Nikt bowiem nie może usprawiedliwiać własnego działania niezgodnego z prawem tym, że także inni dopuszczają się podobnych zachowań.

Ponadto, polski rząd – podobnie jak każde państwo członkowskie – może, zgodnie z traktatami, wszcząć postępowanie przeciwko innemu państwu na wzór postępowań prowadzonych przez Komisję, których skutkiem będzie skierowanie skargi do Trybunału Sprawiedliwości UE. Do dziś żadne takie postępowanie nie zostało wszczęte.

Dalsza część uchwały odnosi się już bezpośrednio do negocjowanej propozycji „pieniądze za praworządność”. I tak, w kolejnych zdaniach większość sejmowa stwierdza, że mechanizm ten narusza zasadę pewności prawa, gdyż może on zawierać propozycje nieostre i nieprecyzyjne oraz podatne na stronniczą interpretację, wobec czego może dojść do zawieszenia wypłaty funduszy unijnych dla Polski „arbitralną decyzją Komisji Europejskiej”. Takie zapatrywanie mają rzekomo potwierdzać – jak wskazuje Sejm – liczne wypowiedzi polityków z europejskich krajów, dla których Polska jest celem, co ma kluczowe znaczenie z punktu widzenia interesu narodowego.

W kolejnych akapitach postowie PiS wzywają przedstawicieli państw Unii do poszanowania konkluzji Rady Europejskiej z lipca br.

Przytoczone stwierdzenia są nieprawdziwe. Po pierwsze, [ostatnia wersja](#) rozporządzenia uzależniającego wypłatę funduszy unijnych od przestrzegania praworządności zawiera precyzyjne wytyczne dla

---

¹ Zob. serię raportów FOR nt. praworządności: M. Tatała, E. Rutynowska, P. Wachowiec, *Rule of Law in Poland 2020: A Diagnosis of the Deterioration of the Rule of Law From a Comparative Perspective*, Warszawa 2020, <https://for.org.pl/en/publications/for-reports/rule-of-law-in-poland-2020-a-diagnosis-of-the-deterioration-of-the-rule-of-law-from-a-comparative-perspective>; P. Wachowiec, E. Rutynowska, M. Tatała, *Rule of Law in Poland 2020: International and European responses to the crisis*, Warszawa 2020, <https://for.org.pl/en/publications/for-reports/rule-of-law-in-poland-2020-international-and-european-responses-to-the-crisis>.

² Wyrok TSUE z dnia 24 czerwca 2020 r., Komisja/Polska (Niezależność Sądu Najwyższego), C-619/18, EU:C:2019:531, pkt 119–120 i przytoczone tam orzecznictwo.

Komisji, w jaki sposób powinna ona prowadzić postępowanie, skutkiem którego będzie wniosek do Rady o wyrażenie zgody na zawieszenie wypłaty środków unijnych. Wbrew temu, co zdaje się sugerować sejmowa większość, to nie Komisja, lecz Rada – czyli demokratycznie legitymowani ministrowie państw członkowskich – ma decydować większością kwalifikowaną o sankcjach za naruszenie reguł dotyczących ochrony unijnego budżetu. Nie jest też tak, że wniosek Komisji miałby dotyczyć zawieszenia całości środków. Propozycja rozporządzenia wyraźnie stwierdza, że decyzja ma być proporcjonalna do stopnia naruszenia. Ponadto, Komisja będzie zobowiązana do oceny sytuacji na podstawie obiektywnych danych i wykazania, że naruszenie praworządności powoduje ryzyko dla wypłaty środków unijnych. Co więcej, państwo członkowskie będzie mogło bronić się przed zarzutami Komisji na posiedzeniu Rady.

Niezależnie od powyższego, Rzeczpospolita Polska, podobnie jak każde państwo członkowskie, będzie miała możliwość zaskarżenia do Trybunału Sprawiedliwości tak wniosku Komisji, jak i końcowej decyzji Rady. Może ona również wnosić o zawieszenie ich wykonania do czasu wydania końcowego orzeczenia w sprawie.

Jednocześnie propozycja która jest obecnie na stole w pełni realizuje konkluzje Rady Europejskiej (czyli organu składającego się z szefów rządów lub głów państw Unii) z lipca 2020 r. Komentowany projekt rozporządzenia przewiduje, zgodnie z jednomyślną decyzją Rady Europejskiej, że mechanizm wiążący wypłatę środków unijnych z praworządnością będzie uruchamiany na wniosek Komisji, a ostateczną decyzję w tej sprawie podejmie Rada. Polska, reprezentowana przez premiera, podobnie jak Węgry zgodziła się na takie rozwiązanie.

Podsumowując, uchwała Sejmu opiera się na przekłamaniach i niedopowiedzeniach. Wydaje się, że wnioskodawcy nie zapoznali się z treścią projektu mechanizmu „pieniądze za praworządność”, a sama inicjatywa grupy posłów służyć ma celom wewnętrznym i wzmocnieniu przekazu większości rządzącej. W przeciwieństwie do stwierdzeń zawartych w uchwale, negocjowana propozycja opiera się na obiektywnych kryteriach, dąży do minimalizacji arbitralności Komisji i przyznaje demokratycznie legitymowanej Radzie kompetencję do podjęcia ostatecznej decyzji w tej sprawie. Jest ona również zgodna z tym, na co zgodził się Prezes Rady Ministrów podczas niedawnego szczytu Rady Europejskiej.

Forum Obywatelskiego Rozwoju

FOR zostało założone w 2007 roku przez prof. Leszka Balcerowicza, aby skutecznie chronić wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym. Naszym celem jest zmiana świadomości Polaków oraz obowiązującego i planowanego prawa w kierunku wolnościowym.

FOR realizuje swoje cele poprzez organizację debat oraz publikację raportów i analiz podejmujących ważne tematy społeczno-gospodarcze, a w szczególności: stan finansów publicznych, sytuację na rynku pracy, wolność gospodarczą, wymiar sprawiedliwości i tworzenie prawa. Z inicjatywy FOR w centrum Warszawy i w Internecie został uruchomiony licznik długu publicznego, który zwraca uwagę na problem rosnącego zadłużenia państwa. Działania FOR to także projekty z zakresu edukacji ekonomicznej oraz udział w kampaniach na rzecz zwiększania frekwencji wyborczej.

Wspieraj nas!

Zdrowy rozsądek oraz wolnościowy punkt widzenia nie obronią się same. Potrzebują zaplanowanego, wyęźnionego, skutecznego wysiłku oraz Twojego wsparcia.

Jeśli jest Ci bliski porządek społeczny szanujący wolność i obawiasz się nierozsądnych decyzji polityków udających na Twój koszt Świętych Mikołajów, wesprzyj finansowo nasze działania.

Wyślij przelew na konto FOR (w PLN): 68 1090 1883 0000 0001 0689 0629

W sprawie darowizn możesz się skontaktować z:

Patrycja Satora, dyrektor ds. rozwoju FOR

tel. 500 494 173

e-mail: patrycja.satora@for.org.pl

Już dziś pomóż nam chronić wolność – obdarz nas swoim wsparciem i zaufaniem.

KONTAKT DO AUTORA

Patryk Wachowiec

Analityk prawny FOR, prezes Fundacji Centrum Analiz dla Rozwoju

e-mail: patryk.wachowiec@for.org.pl

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju – FOR
ul. Ignacego Krasickiego 9A • 02-628 Warszawa • tel. 22 628 85 11
e-mail: info@for.org.pl • www.for.org.pl
[f](https://www.facebook.com/FundacjaFOR)/FundacjaFOR • [t](https://twitter.com/FundacjaFOR)@FundacjaFOR